

واشکافی و تحلیل جریان جوان اصلاح طلب در گفت‌وگو با سعید نور محمدی

طبقه متوسط حذف شدنی نیست

شرق: جوانان اصلاح طلب پدیده‌ای است که از دوران دوم خرداد تاکنون محل بحث و بررسی فراوان بوده است. سعید نورمحمدی، سخنگوی حزب ندای ایرانیان و از جوان‌ترین فعالان سیاسی اصلاح‌طلب در این گفت‌وگو به واشکافی و تحلیل جریان جوان اصلاح‌طلب پرداخته است.

صفحه ۸

سرمقاله

تجربه‌خوانی از کره شمالی

کیومرث اشترینان

چکیده: «سیاست خارجی و داخلی کره شمالی عملاً در قفل پیوندهای استراتژیک با چین است. حضور چین در خلیج فارس یک نقطه عطف تاریخی در موازنه قدرت در قرن بیست‌ویکم است و مهم‌ترین پیامد آن در روابط ما با روسیه تجلی خواهد یافت. رقابت‌های جهانی می‌تواند سیاست داخلی و خارجی ایران را درگیر قفل استراتژیک روسیه و چین کند؛ باید مراقب باشیم.»

می‌گویند سیاست خارجی ادامه سیاست داخلی است؛ اما همواره این‌گونه نیست. سیاست خارجی یک کشور هم می‌تواند تعیین‌کننده سیاست داخلی آن باشد و تکلیف نیروهای داخلی را معلوم کند. تاریخ کره شمالی در چند برهه حساس مدیون حمایت‌های اساسی چین بوده است؛ چین با حمایت از رژیم «کیم ایل سونگ» در جنگ کره (۱۹۵۳-۱۹۵۰) رابطه نزدیک «لب و دندان» میان این دو کشور را پایه‌گذاری کرد. این رابطه نزدیک برای کره شمالی به‌تدریج سبب قطع ارتباطش با جهان و عقب‌ماندگی و فقر گسترده در کشور شد. بنا به رقابت‌های استراتژیک این وضعیت «باید» ادامه پیدا کند تا کره شمالی همواره وابسته به چین بماند.

هرگونه تغییر در نیروهای داخلی به ضرر این رابطه است؛ پس باید وضع به همین‌گونه باقی بماند. درواقع کره شمالی اسیر رقابت‌های استراتژیک جهانی شد و از سوی نیروهای حامی خویش به گروگان گرفته شد. همان‌گونه که سوریه وابسته به روسیه شد. مسئله فقط شخص «کیم ایل سونگ» یا «کیم جون اون» نیست که یک «قدرت اتمی گر سسنه» ایجاد کرده است؛ بلکه این رقابت‌های استراتژیک است که «رژیم نظامی فقرمحور» را ایجاد می‌کند. در چنین شرایطی «گروگان همیشه باید فقیر و منزوی بماند» تا در هنگامه ضرورت تاریخی مستعد رفتار اتمی بی‌پروا بر ضد رقبای غربی باشد؛ این مسئله‌ای مهم است که باید درک شود. امروزه دیگر، قدرت اتمی «پیونگ یانگ» از ماهیت متضاد فرصت و تهدید برای چین برخوردار نیست؛ بلکه صرفاً فرصت است. به روایت یک اندیشکده آمریکایی «چین تمایلی به حل مسئله کره شمالی ندارد؛ چراکه به «پیونگ‌یانگ» از درپچه رقابت با آمریکا نگاه می‌کند.» رهبر کره شمالی نیز گفته است روابط میان کره شمالی و چین، با خون مُهر شده و بدون هیچ‌گونه تغییری در طول زمان و عوض‌شدن نسل‌ها، مستحکم‌تر خواهد شد.

چین نبض حیات تاریخی مستعد رفتار اتمی بی‌پروا بر ضد رقبای غربی باشد؛ روزنه ارتباط این کشور با جهان است. تحریم‌های بین‌المللی نیز مزید بر علت شده و گیره‌های وابستگی به چین را تنگ‌تر کرده است؛ بنابراین عامل داخلی در پیدایش استبداد کره شمالی اهمیت کمتری دارد تا عامل خارجی. بنا به ملاحظات استراتژیک، چنین رژیمی ویژگی‌ها را منحصر‌به‌فردی باید داشته باشد؛ از جمله بی‌توجهی مطلق نسبت به افکار عمومی جهانیان، قطع کامل ارتباطات با جامعه بین‌الملل، حاکمیت نظامیان به‌مثابه محور اساسی وجه قدرت و اسارت استراتژیک. در موازنه جهانی، دو کشور هستند که با دو مدل متفاوت کارکردهای یکسان دارند: مدل کره شمالی برای محور شرق و مدل اسرائیلی برای محور غربی، مدل محور غربی البته ویژگی‌های فقر و توسعه‌نیافتگی را ندارد؛ اما از نظر استعداد برای رفتارهای بی‌پروای نظامی همان کارکرد کره شمالی را دارد.

آموزه چنین شرایطی برای ما آن است که نسبت به اسارت استراتژیک و به گروگان رفتن خود هوشیار باشیم و بدانیم که این گروگان‌گیری چه اثرات مخربی برای سیاست داخلی و خارجی ما دارد. خوش‌بختانه ظرفیت مدنی و مذهبی جامعه ایرانی، تعهد نیروهای درون و برون‌حکومتی و نیز نیروهای نظامی شرافتمند از نقاط قوت ماست که می‌تواند ما را تا حدودی ایمن کند؛ اما به هر حال باید هوشیار باشیم و خود را به غفلت نزنیم. در رقابت‌های استراتژیک میان روسیه، چین و غرب ما هم ممکن است در معرض چنین مخاطراتی باشیم؛ ازاین‌رو باید مراقبت جدی در سیاست خارجی، سیاست نظامی و رقابت‌های منطقه‌ای داشته باشیم. مهم‌ترین آموزه ما از سرنوشت کره شمالی باید در ارتباطات نظامی ما با روسیه باشد؛ یعنی باید حزم و احتیاط و دوراندیشی در رقابت‌های استراتژیک را در پیش گیریم. همه ما ایرانیان موظفیم بر مبنای باورهای دینی یا انگیزه‌های ملی یا ندای وجدانی مراقبت کنیم که مبدا کشور به سرنوشت خسارت‌باری گرفتار شود. وضع بین‌المللی و داخلی ایران می‌تواند تحت مناسبات استراتژیک نظامی و در مثلث روابط چین، روسیه و ایران تعیین تکلیف شود. رقابت «روسیه-چین»، رقابت «غرب-روسیه» و رقابت «چین-غرب» معادلات پیچیده‌ای را پدید می‌آورند و بر همین اساس الزاماتی را بر اقبال خود یا بر جامعه بین‌المللی تحمیل می‌کنند. کره شمالی و سوریه دقیقاً در میانه همین معرکه استراتژیک به گروگان گرفته شده‌اند و هیچ چشم‌انداز روشنی در استقلال خود ندارند. هرگونه نیروی سیاسی داخلی در کره شمالی از صفحه معادلات تعیین‌کننده خارج شده است و البته طبیعی و تحمیلی هم هست. آن‌گاه که در یک کشور نیروی تعیین‌کننده داخلی فقط نظامیان باشند، احتمال وابستگی سیاسی به خارج از کشور بیشتر می‌شود. حتی «اپوزیسیون» حکومت نیز به‌تدریج به خارج از آن کشور منتقل می‌شود. استعدادی که نظامیان در امور نظامی دارند، ضرورتاً در شناخت عرصه بین‌الملل تسری نمی‌یابد و به لحاظ ساختاری عقیم است.

ادامه در صفحه ۵

یکشنبه ۱۸ دی ۱۴۰۱ • ۱۵ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ • ۸ ژانویه ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۴۶۶ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: خط خوردن بحث برانگیز از تیم ملی، علی مطهری به حکم مطهری پژوهی اعتراض کرد و **یادداشت‌هایی از** احمدرضا سازگارنژاد، ناصر ذاکری، عماد هاشمی‌رفسنجانی

یادداشتی از محسن هاشمی

از فرمانده جنگ تا فرمانده صلح

رستگاری در نیمه شب

پایان جلسات جنجالی مجلس نمایندگان آمریکا با انتخاب کوین مک‌کارتی به پایان رسید

ترمز اضطراری قطار تاریخ

مارسل پروست و بازیابی گذشته

گفت‌وگو با علیرضا تابش درباره سیر تاریخی ساخت فیلم سیاسی در سینمای ایران

«زمان» یک فیلم اجتماعی را سیاسی می‌کند

یادداشت

چرا تنها برف و باران باید...

محمدجواد لسانی

حکایت بی‌دفاع‌ماندن، چندان ناآشنا به نظر نمی‌رسد. شهری در هجوم هوای آلوده قرار می‌گیرد؛ اما تنها به آسمان چشم بدوزد... کجا امروز برف می‌بارد... کی می‌رسد باران؟ آسمان شهر دیگر زیبا نیست. هوا مسموم است. آدم‌هایی که اهل رفتن به سینما هستند، به خواندن یا شنیدن خبر یک هجوم به یک سرزمین، بی‌درنگ به یاد فیلم به‌یادماندنی «رم، شهر بی‌دفاع» می‌افتند.

ادامه در صفحه ۵

با حکم فرمانده معظم کل قوا انجام شد

انتصاب سردار سرتیپ رادان به فرماندهی کل انتظامی

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در حکمی سردار سرتیپ احمدرضا رادان را به فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران منصوب کردند. متن حکم فرمانده کل قوا به این شرح است:

صفحه ۳

مرکز پژوهش‌های مجلس با هشدار درباره فرونشست زمین در نیمی از استان‌های کشور راهکارهایی ارائه کرد

راهکارهای گریز از خشم زمین

فرونشست در ایران پنج تا هفت برابر متوسط و با نرخ سالانه ۲۵ تا ۳۰ سانتی‌متر در سال رخ می‌دهد

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید

گفت‌وگو با مسعود پزشکیان، نماینده چند دوره مجلس درباره طرح مالیات بر عایدی سرمایه

چاره کار FATF داخلی است

معصومه معظمی: طرح مالیات بر عایدی سرمایه یکی از طرح‌های برحاشیه مجلس یازدهم است که البته روز چهارشنبه نمایندگان یکی از بندهای چالشی و بحث‌برانگیز آن یعنی بند «ت» را برای بررسی بیشتر به کمیسیون اقتصادی ارجاع دادند. طبق نظر نمایندگان موافق، این طرح مزایایی ازجمله کنترل سوداگری، بهبود عدالت مالیاتی و مهم‌تر از همه افزایش درآمدهای دولت را به دنبال دارد؛ اما اجرای این طرح مستلزم زیرساخت و تمهید سازوکارهای مناسب است که قانون پایانه‌های فروشگاه‌ی و سامانه مودیان مواردی برای اجرای طرح محسوب می‌شوند که باید سازوکار و قانون آن به تأیید مجلس می‌رسید، درحالی‌که زیرساخت‌های اجرای این طرح آماده نیست. مخالفان این طرح هم معتقدند چنین طرحی به ضرر منافع مردم است و به واسطه آن بر هر عایدی و درآمد آنها، مالیات می‌بندد که تصویب چنین طرحی می‌تواند در این شرایط خاص بر اعتراضات جامعه دامن بزند. مسعود پزشکیان، نماینده چند دوره مجلس که البته سابقه وزارت دولت اصلاحات را نیز در رزومه خود دارد، دراین‌باره به «شرق» گفت: چاره کار تصویب چنین طرح‌هایی نیست، بلکه اگر مخالف قاجاق، رانت و فساد مالی هستیم، برای جلوگیری از کم‌شدن پول و حل جدی موضوعات مالیاتی باید FATF داخلی را اجرا و پیاده‌سازی کنیم. او همچنین برای حل مشکلات کشور سه راهکار سهمیه‌کردن مردم با نظرات سیاسی مختلف در قدرت، آشتی با دنیا و استفاده از افراد کاردان و حاذق برای انجام امور مملکتی را پیشنهاد داد.

این گفت‌وگو را در صفحه ۳ بخوانید

در گفت و گو با حشمت الله فلاح‌پیشه، نسبت فضای سیاسی ایران با حوزه دیپلماسی بررسی شد

فرصت‌سوزی‌ها و زیان منافع ملی

عبدالرحمن فتح‌اللهی: در هفته‌های اخیر و با تشدید تقابل جامعه جهانی با تهران، دولت سیزدهم عملاً تلاش برای ازسرگیری مذاکرات هسته‌ای را در دستور کار خود قرار داده است. به موازات آن برخی چهره‌های جنجالی که صیغه پرزنگ ضد برجامی و ضد مذاکره از خود به نمایش گذاشته بودند، با تغییر لحن از آغاز مذاکرات هسته‌ای استقبال کردند. با این حال کماکان برخی افراد هم هستند که ازسرگیری گفت‌وگوها و احیای برجام را راه علاج کشور نمی‌دانند. در این میان برخی رسانه‌های داخلی هم تغییر موضع جریان رادیکال را به مثابه آمادگی تهران برای آغاز مذاکرات و حصول توافق دانستند، هرچند این تغییر لحن هنوز کمکی به بسترسازی برای آغاز گفت‌وگوها نکرده و همچنان ایالات متحده و سه کشور اروپایی عضو برجام، در موضعی تقابلی مذاکرات هسته‌ای را اولویت سیاست خارجی خود نمی‌دانند، ولی در این بین سؤال اصلی‌تر این است که در سایه مشکلات حوزه سیاست خارجی که لزوم یک‌صدایی و هماهنگی جریان‌های سیاسی را گوشزد می‌کند، چرا جریان یک‌دسته‌شده قدرت اجرایی نمی‌تواند تشتت و تناقض نگاهش درباره حوزه سیاست خارجی را کنار بگذارد؟ آیا باید این دوگانگی و دودویی را در بدنه اجرایی طبیعی بدانیم؟ آیا باید تغییر نگاه برخی چهره‌های تندرو بسرای آغاز گفت‌وگوها را واقعی دانست یا آن را رفتاری تاکتیکی به دلیل مشکلات داخلی و خارجی در همه زمینه‌ها دانست؟

این گفت‌وگو را در صفحه ۲ بخوانید

یادداشت

از فرمانده جنگ تا فرمانده صلح

محسن هاشمی‌رفسنجانی

در آستانه ششمین سالگرد رحلت آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی هستیم، ایامی که بر جامعه ایران سخت می‌گذرد، فشارهای شدیدی اقتصادی همراه با تلخی اعتراضات اخیر و تهدیدهای پیش‌روی کشور در پرونده هسته‌ای، جنگ اوکراین و حقوق بشر که ممکن است به شورای امنیت ارسال شود، نگرانی‌های گسترده‌ای را برای مردم به‌وجود آورده و شاید همین نگرانی از آینده موجب التهاب در بازار ارز و طلا و تنزل پول ملی شده است. شاید شرایط امروز از جهاتی شبیه به فضای آغاز جنگ تحمیلی در ۴۲ سال پیش باشد.

چهار دهه از ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ گذشته است، آغاز دورانی سخت برای مردم ایران، دورانی که با سردرگمی آغاز شد و با سرافرازی پایان یافت. نظامی نوپا و فاقد تجربه و ساختار تثبیت‌شده سیاسی، امنیتی، نظامی و دیپلماتیک، مورد هجمه یکی از مجهزترین و آماده‌ترین ارتش‌های خاورمیانه قرار گرفت و طبیعتاً غافلگیر شد.

شاید در شرایط امروز خلا وجود چهره‌ای نظیر آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی که نماد عقلانیت و میانه‌روی در نظام بود و توانست گره‌های فراوانی را از امور کشور باز و شکاف‌های عمیقی را ترمیم کند، بیش از گذشته احساس می‌شود. به این مناسبت خالی از قایده نیست که نقش آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی در طول ۱۰ سالی که ایران سرانجام به صلحی پایدار را تابستان ۱۳۶۹ دست یافت، مرور شود.

در نخستین روز پس از حمله عراق، ایشان جلسه علنی مجلس شورای اسلامی را تشکیل داد و پس از بمباران تهران، با خونسردی در برابر دوربین‌ها و رسانه‌ها ظاهر شد و از تشکیل شورای عالی دفاع و عملیات مقابله به مثل نیروی هوایی خبر داد. هاشمی‌رفسنجانی بلافاصله به عنوان نماینده مجلس شورای اسلامی و نماینده امام خمینی در شورای عالی دفاع حضور یافت و هشت ماه بعد ناگزیر به

